

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

‘België moet sterke federale staat blijven’

In gesprek met de Brusselse senator Alain Destexhe

door *Paul van Velthoven*

Redacteur CDV

De liberale Brusselse senator Alain Destexhe neemt in het debat over de hervorming van de Belgische staat een tussenpositie in. Deze moet volgens hem simpeler worden ingericht en Wallonië zal de hand in eigen boezem moeten steken om de economie van dit landsdeel ingrijpend te hervormen. Nu is 40 procent van de Walen afhankelijk van de staat. Maar de Vlamingen gaan volgens hem veel te ver in hun eisen voor autonomie. België moet een sterke federale staat blijven.

De frustraties over het gebrek aan daadkracht van het federaal ingerichte België zijn in Vlaanderen onder de regeerperiode van Guy Verhofstadt hoog opgelopen. Herkent u die?

DESTEXHE Ik herken dat gevoel zeker en ik denk ook dat de eisen van Vlaamse kant voor wat de economie betreft legitiem zijn, maar overigens niet op het niveau van de taal en de cultuur. Met de grote verschillen in economische daadkracht tussen de regio's Vlaanderen en Wallonië begrijp ik dat Vlaanderen een vorm van

autonomie wil. Er is een afstand van zeker wel 30 procent voor wat een inwoner van Wallonië bijdraagt aan de welvaart ten opzichte van Vlaanderen. Op Europees niveau scoort Vlaanderen met 115 procent ruim boven het Europese niveau, terwijl Wallonië blijft hangen rond 80 procent.

.....
Er zou minder weerstand tegen Vlaamse eisen zijn als Vlaanderen hecht aan een zekere eenheid van België en een zekere solidariteit tussen Belgen

Dus Vlaanderen heeft niet langer zin zo'n blok aan het been achter zich aan te slepen. Wat ons als Franstaligen echter veront- rust, is te weten in hoeverre de Vlamingen nog geïnteresseerd zijn in België en in het samen leven met elkaar. Er zou veel minder weerstand zijn tegen de Vlaamse eisen als men wist dat Vlaanderen nog

gehecht zou zijn aan een zekere eenheid van België en een zekere solidariteit tussen de Belgen. Eén ding is zelfstandigheid op economisch gebied, maar er moet een bepaalde solidariteit blijven bestaan. Ik veronderstel dat die in Nederland toch ook bestaat tussen arme en rijke provincies, in ieder geval op het gebied van de sociale zekerheid. Vandaar de geërgerde reactie van de Franstaligen op de Vlaamse eisen, of een zekere angst daarvoor, want men weet nooit wanneer het nu eindelijk genoeg is. We zijn nu bijna dertig jaar bezig met het federaliseringproces en men vraagt zich af waar zich dat gaat stabiliseren. Van Vlaamse kant bestaat er unanimiteit om nog verder te gaan. Daar willen sommigen doorwerken naar volledige onafhankelijkheid of naar het confederalisme. Het is dus een voortdurend proces, en het is nooit genoeg voor hen. Wij blijven voor een sterke federale staat en voor behoud van de gemeenschappelijke sociale zekerheid.

De Vlaamse partijen hebben in 1999 vijf resoluties opgesteld voor een nieuwe staatshervorming. Daaronder als eerste de hervorming van de instellingen. Nu bestaan er drie regio's (Vlaanderen, Wallonië en Brussel) en drie gemeenschappen (Vlaamse, Franstalige en Duitstalige). De Vlaamse partijen willen in een nieuwe structuur nog slechts uitgaan van twee regio's, die samen beslissen over de regio Brussel.

DESTEXHE Daar gaan we niet mee akkoord. Er bestaan in België drie regionale identiteiten, de Vlaamse, de Waalse en de Brusselse. Je kunt de twee laatste niet op een hoop gooien. Van de inwoners van Brussel is 80 procent Franstalig, zij zien zich in de eerste plaats als Brusselaars. Ze voelen zich geen Vlaming en geen Waal. De identiteiten van de Waal en de Franstalige Brusselaar zijn in tegenstelling tot die van de gemiddelde Vlaming niet zo helder afgebakend. De eerste twee vereenzelvigen zich soms meer met hun regio of met hun taal, maar zien zich ook als Belg. De (Franstalige) Brusselaars zijn in ieder geval ook gehecht aan hun eigen regio. Van Franstalige kant is er dan ook grote eensgezindheid om het Vlaamse idee af te wijzen om twee grote gemeenschappen te onderscheiden die samen de Brusselse besturen.

De Vlaamse partijen willen ook financiële onafhankelijkheid door zelf het leeuwen-deel van de belastingen te kunnen innen.

DESTEXHE We gaan daarmee niet zonder meer akkoord. In de eerste plaats moet er in een federale staat altijd financiële solidariteit bestaan tussen de regio's. Maar wel is het zo dat het Vlaamse geld niet langer een alibi mag blijven om niets te hoeven doen aan de eigen economische achterstand. De

economische problemen werden steeds op een zeer ideologische, zeg maar zeer socialistische wijze aangepakt. Dat vindt men, met uitzondering misschien nog een beetje in Frankrijk, nergens meer zo in West-Europa. De eis tot modernisering is dus heel begrijpelijk. Ik begrijp heel goed dat de Vlamingen niet willen dat hun geld opgaat aan cliëntelisme en corruptie, zoals in Wallonië vaak het geval was. Maar aan de andere kant, een zekere solidariteit handhaven is onmisbaar in een federaal land.

De Vlaamse partijen beklagen zich er in het huidige model over dat zij wel over bevoegdheden beschikken, maar dat de financiële middelen ontbreken. Door daarover wel te kunnen beschikken zal men op een verantwoordelijke manier met het geld omgaan.

DESTEXHE Wij zeggen: op bepaalde terreinen is het heel goed dat er meer macht gaat naar de regio's, maar op andere terreinen is dat niet normaal. Een voorbeeld waarin dat wel moet is de strijd tegen de werkloosheid. In Vlaanderen bedraagt die zo'n 6 procent en in Wallonië ongeveer 15 procent. Maar op andere terreinen is het absurd, bijvoorbeeld bij de politie of de gezondheidszorg. In de drie regio's worden we daarbij met dezelfde gezondheidsproblemen geconfronteerd, dus is het niet meer dan logisch hierin een centrale politiek te bedrijven. In Brussel maken Brusselaars, Vlamingen en Walen gebruik van de ziekenhuizen, dus hoe zou je dat moeten opsplitsen in een apart Vlaams en Franstalig beheer? Of neem het spoorwegverkeer. Dat verloopt heel vaak centraal via Brussel. Dat moet men dus nationaal houden.

De Vlamingen gaan uit van het beginsel van de subsidiariteit. Wat effectief op een regionaal niveau kan worden afgehandeld,

moet niet op een nationaal of Europees niveau worden afgedaan. Daar zijn we niet op tegen, maar wij hebben de indruk dat de Vlamingen vrijwel niets meer willen afhandelen op federaal niveau. De Vlamingen willen eigenlijk de onafhankelijkheid. Niemand houdt ze daarbij tegen. Het is aan hen om daarover te beslissen. Maar ze zullen dat omwille van Brussel nooit doen.

TAAL

De Vlaamse eisen inzake de taal, concentreren zich met name op de Brusselse regio. De Waalse hoogleraar Philippe Van Parijs heeft, om tot een vergelijk te komen tussen Franstaligen en Vlamingen in de Vlaamse randgemeenten voorgesteld dat in een aantal van deze gemeenten waarin zij geen meerderheid vormen, hun taalfaciliteiten worden afgeschaft. Hij vindt dat de Franstaligen zich daar schuldig maken aan koloniaal gedrag. Zij achten het namelijk beneden hun waardigheid de taal van de lokale omgeving aan te nemen en achten het volkomen normaal dat de lokale bevolking zich aanpast aan de Franstaligen.

DESTEXHE (Destexhe laat duidelijk merken het met de opvatting van Van Parijs totaal oneens te zijn.)

Hier ligt een duidelijke kloof tussen de Vlamingen en de Franstaligen. Ook al deel ik deze positie niet, ik begrijp haar vanuit historisch oogpunt. België was lange tijd gedomineerd door de Franstaligen. Onder meer doordat de taalgrens in 1963 definitief is vastgelegd menen de Vlamingen dat het recht op de grond heilig is. Wij, Franstaligen, zijn daarentegen voor het recht van mensen om, ongeacht waar, hun eigen taal te spreken. Historisch gesproken kan men de eis van de Vlamingen begrijpen. Maar

ze gaat dwars in tegen de nieuwe ontwikkelingen in Europa. Daar geldt nu het respect voor het recht van de personen. De Hongaren bijvoorbeeld hebben het recht om hun taal buiten hun geboorteland te gebruiken en daarvoor scholen in het leven te roepen. Dat gaat op voor alle minderheidsgroepen. De Franstaligen die rond Brussel wonen, zitten daar soms al meerdere generaties lang, het zijn dus geen immigranten meer. In een gemeente als Wezebeek-Oppem stemt 90 procent van de inwoners op Franstalige lijsten. Dezelfde situatie bestaat in Linkebeek.

De bedoeling van de taalfaciliteiten in de jaren zestig gegeven aan de Franstaligen, was dat zij tijdelijk waren en geleidelijk aan zouden worden afgebouwd. De Vlamingen hebben immers decennia lang gestreden voor het territorialiteitsbeginsel. Op Vlaamse grond het Vlaams.

DESTEXHE We zijn nu bijna vijftig jaar verder en deze faciliteiten alsnog willen terugdraaien, is weinig realistisch. Het principe van het recht van personen maakt het in beginsel nu ook mogelijk dat de Vlamingen in Waals-Brabant of in Luik eigen scholen kunnen oprichten. Veronderstel dat Vlaanderen onafhankelijk wordt, dan zal het aan zijn minderheden meer (taal)rechten moeten toekennen dan nu. De Vlamingen zullen dan de internationale verdragen in acht moeten nemen.

U bepleit taalvrijheid voor de Franstaligen, maar taal heeft ook met sociaal prestige te maken en in dat opzicht zijn de eersten nog steeds beter af dan de Vlamingen.

DESTEXHE Ontegenzeggelijk was dat in het verleden zo. Het tegendeel is vandaag de dag het geval; de Vlamingen zijn welvarender dan de Franstaligen. U spreekt over

het sociale prestige. Nu, er is momenteel een veel grotere Vlaamse dan een Franstalige bourgeoisie. Het is een volstrekt archaische positie te denken dat de Vlamingen in Vlaams-Brabant nog in een onderdogpositie verkeren. Kortom, het is geen sociaal probleem, maar een cultureel probleem. Het gaat om het recht van mensen om hun eigen taal te spreken. Het debat in België moet gaan over de verouderde economische structuren in Wallonië. Dat durft men daar niet aan, maar aan de vrijheid van personen mag men niet raken. De Vlaming behoort momenteel in geen enkel opzicht meer tot een minderheid. In Vlaanderen is het onderwijs uitstekend en behoort de economie tot de best draaiende ter wereld. De Vlamingen zijn kosmopolitisch ingesteld, behalve ten opzichte van de Franstaligen. Er bestaat nu allerlei regelgeving in Vlaanderen en in de Vlaamse randgemeenten die de invloed van de Franstaligen moet beperken. Het boekenbezit in bibliotheken bijvoorbeeld moet grotendeels Vlaams zijn, terreinen in de Vlaamse randgemeenten kunnen bij wijze van spreken aan iedereen worden verkocht, maar niet aan Franstaligen.

In Vlaanderen vreest men niet zonder reden de olievlekwerking van de verfransing.

DESTEXHE De Vlamingen hebben hun taal gered in Vlaanderen. Ook al zeggen hun politici dat nooit hardop, de Vlamingen hebben het nooit kunnen verkroppen dat Brussel als Vlaamse stad verloren is gegaan. Brussel was tot 1830 een Vlaamse stad, maar betrekkelijk klein. Na de Belgische onafhankelijkheid is de stad enorm gegroeid en zijn vele Vlaamse families op het Frans overgegaan. Dat is de geschiedenis, maar we hebben nu met de realiteit te maken dat het een grotendeels Franstalige stad is. Maar er is nu ook een omgekeerde tendens zichtbaar. Ik

